FUNDACIÓN PENZOL

MEMORIA DE ACTIVIDADES 2020

I. RECOÑECEMENTOS, NOMEAMENTOS

En xaneiro, o Concello de Pontevedra entregou o Premio Cidade de Pontevedra 2019 á nosa padroeira Rosario Álvarez Blanco.

Con motivo dos dez anos do pasamento de Francisco Fernández del Riego, a nosa padroeira María Dolores Villanueva publicou o 20 de novembro en *La Voz de Galicia* un artigo na súa lembranza. Días despois, o noso director, Francisco Domínguez, escribiu un artigo conmemorativo que apareceu o 26 de novembro en *Faro de Vigo*.

O 5 de decembro, a Xunta de Galicia honrou o labor da Fundación Penzol coa concesión do Premio da Cultura Galega 2020 na modalidade de Patrimonio Cultural, coa entrega pendente da pandemia e prevista para principios de 2021. Agradecemos á Real Academia Galega e ao Consello da Cultura Galega ternos proposto.

II. IN MEMORIAM

O día 31 de marzo faleceu o noso padroeiro Xosé Luís Franco Grande. Ocupara en tempos pasados o posto de secretario da Fundación. No momento do óbito era padroeiro en representación da RAG.

O 24 de abril finou Amalia Jiménez Alonso, nai do noso compañeiro Xulio Souto Jiménez e irmá de Blanca, viúva de Fermín Penzol e presidenta desta Fundación.

Entregou á Penzol obxectos e materiais que conservou despois do falecemento de Blanca.

O 28 de agosto faleceu María Teresa Fernández Cabaleiro, viúva de Alfonso Zulueta de Haz, que foi o noso presidente. Facemos constar o noso agradecemento porque entre os dous dispuxeron no seu testamento un importante legado bibliográfico e de obras de arte para a nosa Fundación.

III. ACTIVIDADES DE XESTIÓN E CULTURAIS DESENVOLVIDAS POLA FUNDACIÓN PENZOL

1. *Xestión*

A situación sanitaria provocada polo COVID-19 provocou que desde o 16 de marzo ata o 30 de xuño os servizos ao público da Fundación pechasen. Os usuarios foron atendidos a distancia na medida en que foi posible.

Estivemos sen o catálogo en liña OPAC A3W desde o 27-VII-2019, por mor de *hackeado* externo. Houbo implementación dun novo portal de Arquivos da CGC, con cargo aos orzamentos da Área de Cultura do Concello de Vigo.

Para aumentar a capacidade de depósito dos fondos bibliográficos e documentais, en outubro instaláronse estanterías fixas e móbiles, custeadas polo programa económico da Área de Cultura do Concello de Vigo.

11 de febreiro. Sumámonos á celebración do Día das Persoas Usuarias das Bibliotecas facendo no Facebook un recoñecemento a estas persoas e, de maneira concreta, daquelas que consultan os nosos fondos e cos seus traballos e investigación enriquecen a cultura galega e o coñecemento de nós.

2. *Culturais*

23 de febreiro. A través de Facebook sumámonos á celebración do 183 aniversario do nacemento de Rosalía de Castro dando noticia e subindo imaxes da obra *7 ensayos sobre Rosalía* —publicada pola Editorial Galaxia en 1952 e ilustrada cun retrato de Maside—, así como do manuscrito do ensaio de Carballo Calero.

27 de febreiro. vVisita á Deputación de Pontevedra na delegación de Vigo para solicitar axuda para unha exposición sobre María do Carme Kruckenberg.

9 de xuño. Celebración do Día Internacional dos Arquivos cunha noticia en Facebook sobre os fondos da memoria do galeguismo segundo unha elaboración da nosa padroeira María Dolores Cabrera Iglesias.

8 de novembro. Subida a Facebook dunha imaxe e nota explicativa do manuscrito de *Arredor de si*, de Ramón Otero Pedrayo, para celebrar o día do Patrimonio Mundial en colaboración co Consello da Cultura Galega.

12 de novembro. Entrevista ao director da Fundación, Francisco Domínguez, sobre as bibliotecas da Casa Galega da Cultura no programa *La Piratona*, de Radio Valladares.

IV. ACTIVIDADES PROMOVIDAS POR OUTRAS INSTITUCIÓNS NAS QUE COLABOROU / PARTICIPOU A FUNDACIÓN PENZOL

1 de febreiro. A Fundación súmase á proposta formulada polas fundacións Otero Pedrayo, Vicente Risco e Castelao para que a nova Biblioteca Pública de Ourense se chame “Biblioteca Pública Nós”.

2 de febreiro. Participación da celebración en Rianxo do 104 aniversario de Castelao. Interviu en nome da Fundación a nosa secretaria, Inma Valeije Álvarez.

28 de febreiro. Participación na ofrenda floral a Rosalía de Castro diante da súa estatua en Santiago de Compostela. Convocada pola Fundación Rosalía de Castro, a Fundación Penzol estivo representada pola nosa padroeira María Dolores Cabrera Iglesias.

17 de setembro. En Pontevedra, presentación do libro *A vida incerta. Biografía de Virxinia Pereira*, de Montserrat Fajardo, editado polo Concello de Pontevedra. O libro recolle amplia correspondencia e datos de documentación existente no noso arquivo. Asistiu o noso presidente, Manuel Puga Pereira.

17 de decembro. Conferencia de Francisco Domínguez, en homenaxe a Francisco Fernández del Riego no X cabodano do seu pasamento, na entrega dos "Premios de periodismo galego Francisco Fernández del Riego", en Pontevedra.

Exposición "Gallaecia escandinávica: o Camiño do Oeste a Santiago de Compostela", itinerante do 10-III ao 21-X-2020. Organizada pola Fundación Carlos Casares: Carral (A Coruña), Nigrán (Pontevedra) e Xinzo de Limia (Ourense).

Exposición "Galicia, un relato no mundo", do 8-XI-2019 ao 12-IV-2020. Organizada polo Museo Gaiás: Santiago de Compostela.

Exposición "Concepción Arenal: a conciencia da razón", do 25-IX ao 12-XII-2020. Organizada pola USC: Colexio de Fonseca, Santiago de Compostela.

Exposición "Pobre Asunción. ¡A violencia de xénero na prensa!", do 19-X-2020 ao 18-III-2021. Organizada pola Biblioteca de Galicia, Santiago de Compostela.

Exposición "Galicia, de Nós a nós", itinerante, 1º espazo: do 2-X-2020 ao 17-I-2021. Organizada polo Cidade da Cultura: Museo Gaiás Santiago de Compostela.

V. DIFUSIÓN

1. *Boletín Novas Penzol*

Grazas ao labor do noso padroeiro Silvestre Gómez Xurxo e ao apoio do noso persoal técnico, durante o ano 2020 continuamos coa difusión dos fondos bibliográficos e documentais desta institución, complementada cos da biblioteca-arquivo Francisco Fernández del Riego, que comparten a nosa mesma sede:

— "Carvalho Calero: mestre e escritor". Número 22, xaneiro 2020
— "María do Carme Kruckenberg: unha voz libre". Número 23, novembro 2020

2. *Facebook*

Rematamos este ano con 1.760 seguidores.

VI. FONDOS BIBLIOGRÁFICOS

1. *Incremento de fondos bibliográficos*

Monografías rexistradas: 458 títulos
Revistas rexistradas: 13 títulos

Nestes datos están incluídas parte das monografías e revistas correspondentes ao legado de María Teresa Fernández Cabaleiro / Alfonso Zulueta de Haz; así como sendas doazóns de fondos bibliográficos de Carmen Pérez Pais.

2. *Catalogación informatizada de fondos bibliográficos*

Monografías: 1.048 rexistros

Revistas: 19 rexistros

VII. FONDOS ARQUIVÍSTICOS

A mediados de ano finalizou a instalación da nova versión da aplicación Arquivo3000 que incorporou un novo portal de acceso aos usuarios. Este novo portal ofrece como principais vantaxes unha *interface* máis amigable, a posibilidade de elaboración de galerías ou micrositios para a divulgación de determinados contidos e a permite compartir información con outros portais a través do protocolo OAI.

Logo dun período de proba, a partir de outubro incorporouse a ferramenta Google Analytics. Mostramos a continuación algúns datos obtidos por esta ferramenta para o portal de arquivo.

1. *Visión xeral da audiencia*

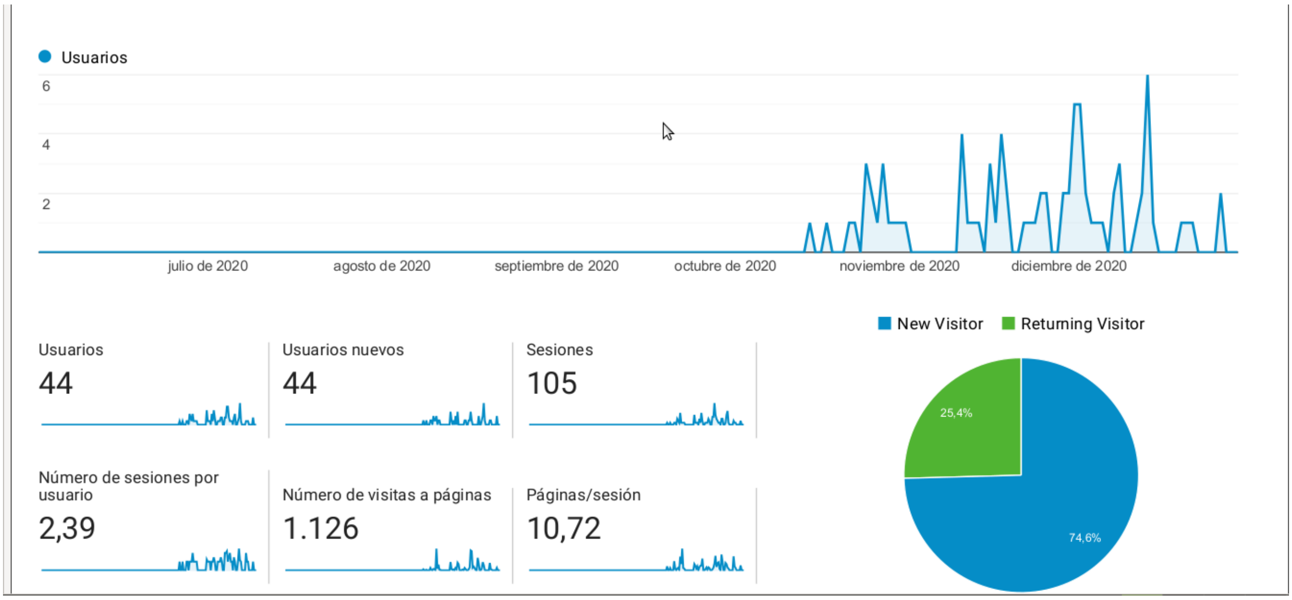

2. *Usuarios por localizacións*

Ciudad	Adquisición			Comportamiento		
	Usuarios	Usuarios nuevos	Sesiones	Porcentaje de rebote	Páginas/sesión	Duración media de la sesión
	44 % del total: 100,00 % (44)	**45** % del total: 102,27 % (44)	**105** % del total: 100,00 % (105)	**16,19 %** Media de la vista: 16,19 % (0,00 %)	**10,72** Media de la vista: 10,72 (0,00 %)	**00:11:50** Media de la vista: 00:11:50 (0,00 %)
1. Vigo	**22** **(48,89 %)**	22 (48,89 %)	71 (67,62 %)	19,72 %	11,37	00:13:48
2. (not set)	**9** **(20,00 %)**	10 (22,22 %)	17 (16,19 %)	0,00 %	11,18	00:07:30
3. Madrid	**5** **(11,11 %)**	5 (11,11 %)	5 (4,76 %)	20,00 %	8,60	00:08:55
4. Santiago de Compostela	**4** **(8,89 %)**	4 (8,89 %)	6 (5,71 %)	16,67 %	9,83	00:12:40
5. Cartagena	**3** **(6,67 %)**	2 (4,44 %)	4 (3,81 %)	25,00 %	4,25	00:02:27
6. Barcelona	**1** **(2,22 %)**	1 (2,22 %)	1 (0,95 %)	0,00 %	7,00	00:04:09
7. A Coruna	**1** **(2,22 %)**	1 (2,22 %)	1 (0,95 %)	0,00 %	3,00	00:00:17

3. *Sesións*

Sesiones

105

% del total: 100,00 % (105)

Número de visitas a páginas

1.126

% del total: 100,00 % (1.126)

Grupo de duración de sesión	Sesiones	Número de visitas a páginas
0-10 segundos	**24**	**32**
11-30 segundos	**10**	**34**
31-60 segundos	**7**	**29**
61-180 segundos	**16**	**82**
181-600 segundos	**13**	**114**
601-1800 segundos	**23**	**434**
1801+ segundos	**12**	**401**

4. *Incremento de fondos arquivísticos*

Entrada, o 27 de xaneiro, da doazón de Belén Carballo de 7 cartas e un

documento con 2 poemas de Álvaro Cunqueiro e 1 de José Díaz Jácome. A doazón formalízase nesa mesma data.

5. *Traballos realizados, descrición e informatización*

5.1. Migración do fondo Ramón Otero Pedrayo

Ao longo de 2020 avanzouse na migración á aplicación Archivo3000 dos rexistros descritivos pendentes pertencentes ao Fondo Ramón Otero Pedrayo, existentes na aplicación Filemaker (máis de 3.700 rexistros) e Acces (algo máis de 10.800 rexistros correspondentes a cartas, tarxetas postais e telegramas), feitas entre 2003 e 2005.

5.2. Fondos de arquivo na aplicación informática A3Wv6

Descricións documentais: Ao peche do ano 2020 figuraban na base de datos **23.847** rexistros, dos que **18.096** estan dispoñibles a través do portal. A diferenza entre almacenados e dispoñibles débese a declaración de baixa dunha serie de rexistros para mellorar a pertinencia das buscas e evitar "ruído" nas devolucións das consultas.

Os números comprenden conxuntamente os Arquivos Penzol e Fernández del Riego. Desagregando os datos, para o Arquivo Penzol figuran un total de **18.065** rexistros dos cales **14.629** están dispoñibles a través do portal.

VIII. DOADORES

Particulares

Alfonso Zulueta (Fondo)

Ángel Núñez Sobrino

Antón Costa Rico

Armando Requeixo

Avelino Bouzón

Avelino Pousa Antelo (Fondo)

Bernardo Máiz Vázquez

Carlos Igrexas Martínez

Carlos Pascual Vázquez

Carmen Pérez Pais

César Cunqueiro

Cipriano Luís Jiménez Casas

Damián Suárez

Denís Maza

Familia Pereiro Lepina

Edelmiro Martínez Cerredelo

Francisco Díaz-Fierros

Francisco Domínguez

Gustavo Garrido

Helena González

Henrique Alvarellos

Iria-Friné Rivera Vázquez

José Luis Vázquez López

José Ramón Rodríguez Lago

Juan Massaguer

Manuel Puga Pereira

María Dolores Cabrera

Marián Vidal Fraile

Miguel González Somovilla

Montserrat Fajardo

Ramón Otero Pedrayo (Fondo)

Silvestre Gómez Xurxo

Victoria Carballo-Calero

Xavier Groba González

Xerardo Dasairas Valsa

Xesús González Gómez

Xesús Antonio Gulías Lamas

Xosé Antonio Fernández Salgado

Xosé Manuel Soutullo

Xulián Parga

Xurxo Martínez González

EDITORIAIS

Editorial CSIC

Edicións Xerais de Galicia

Galaxia

Sept

INSTITUCIÓNS

Anfaco-Cecopesca

Asociación A. Irimia

Amigos de los Pazos

Arquivo Municipal de Braga

Arquivo Provincial de Lugo

Asociación Cultural de Estudios Históricos de Galicia Nalgures

Biblioteca do Seminario Diocesano de Lugo

Biblioteca Municipal de Ferrol

Biblioteca Municipal de Pontedeume

Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades

Club Peña Trevinca

Concello da Coruña

Concello de Ames

Concello de Betanzos

Concello de Ferrol

Concello de Pontedeume

Concello de Pontevedra

Concello de Vigo

Consello da Cultura Galega

Deputación Provincial da Coruña

Deputación Provincial de Ourense

Encrucillada

Escola Provincial de Gaitas de Ourense

Federación de Centros Gallegos en Andalucía

Federación Galega pola Cultura Marítima e Fluvial (Culturmar)

Fundação Calouste Gulbenkian (Lisboa)

Fundación Cultural da Estrada

Fundación Cidade da Cultura

Fundación José Antonio de Castro (Madrid)

Fundación Rosalía de Castro

Industrias Pesqueras

Instituto de Estudios Carballiñeses

Instituto Estudios Gallegos Padre Sarmiento

Instituto de Estudios Tudenses

Instituto de Estudios Vigueses

Instituto Ribeira de Louro (O Porriño)

Museo Arquelóxico e Histórico Castelo de Santo Antón (A Coruña)

Museo Arqueolóxico Provincial de Ourense

Museo do Castro de Viladonga

Museo do Pobo Estradense

Museo do Pobo Galego

Museo Ttnolóxico de Ribadavia

Parlamento de Galicia

Real Academia de la Historia (Madrid)

Real Academia Galega de Ciencias

Real Academia Galega

Universidade da Coruña

Universidade de Santiago

Universidade de Vigo

Universitat de Barcelona

Valedor do Cidadán de Vigo

Xunta de Galicia

IX. PRÉSTAMOS BIBLIOGRÁFICOS E DOCUMENTAIS

O préstamo de orixinais da biblioteca e do arquivo, para a edición de facsímiles, publicacións e reproducións gráficas e audiovisuais, así como para o desenvolvemento de exposicións, supón unha contribución imprescindible para algunhas iniciativas culturais organizadas por diversas institucións públicas e privadas.

Préstamos 2020	**Total pezas**
Traballos editoriais e difusión	5
Exposicións	33

XI. ESTATÍSTICAS

Tamén neste ano 2020, os nosos servizos de biblioteca e arquivo, por razóns de tipo técnico, só estiveron abertos ao público na quenda de mañá.

Debido ás medidas de prevención contra a Covid-19, o centro permaneceu pechado ao público desde o 16 de marzo ata o 30 de xuño.

1. *Servizo de consulta en sala: usuarios clasificados por tipo de consulta*

2020	Teses	Investigación	Traballos académicos	Outros	Total
xaneiro	1	23	2	12	**38**
febreiro	0	17	0	7	**24**
marzo	0	16	0	8	**24**
abril	0	0	0	0	**0**
maio	0	0	0	0	**0**
xuño	0	0	0	0	**0**
xullo	0	5	0	8	**13**
agosto	0	5	0	5	**10**
setembro	3	19	1	6	**29**
outubro	0	5	1	1	**7**
novembro	0	13	3	0	**16**
decembro	0	12	2	5	**19**
TOTAL	**4**	**115**	**9**	**52**	**180**
TOTAL USUARIOS EN SALA					**180**

2. *Servizo de consulta en sala: clasificación por tipo de materiais*

Ano: 2020	Libros	Revistas	Arquivo	Total consultas

xaneiro	85	12	37	**134**
febreiro	62	11	31	**104**
marzo	89	16	0	**105**
abril	0	0	0	**0**
maio	0	0	0	**0**
xuño	0	0	0	**0**
xullo	23	11	17	**51**
agosto	9	5	3	**17**
setembro	70	31	307	**408**
outubro	14	9	137	**160**
novembro	35	0	1778	**1813**
decembro	49	15	20	**84**
TOTAL	**436**	**110**	**2.330**	**2.876**
TOTAL CONSULTAS EN SALA				**2.876**

3. *Consultas en Internet*

— De Arquivo: 1.200 (desde o 23 de xullo ata fin de ano o acceso ao portal funcionou de xeito eventual)
— De Biblioteca: 1.884
— Da Fundación Penzol (institución): 2.333

4. *Servizo de información bibliográfico-documental e referencia por teléfono e/ou por correo-e*

— Número de usuarios: 81

— Número de fondos consultados: 248

5. Servizo de copia das coleccións

— Número de fotocopias: 457
— Número de dixitalizacións: 457
— Número de usuarios / solicitudes: 26 (de fotocopias), 63 (de dixitalizacións)

6. *Temas de consultas e investigacións*

XANEIRO

— O reino suevo
— Narrativa galega curta
— Revista *Nós*
— O románico
— Xenealoxías de Galicia
— Visións do máis aló
— A parroquia de Coruxo no primeiro terzo do século XIX: asociacionismo agrario, mariñeiro, deportivo
— *Notas vellas galicianas*
— Urbano Lugrís
— Historia da literatura galega
— Crónicas de Froissart
— Literaturas hispánicas
— Concepción Arenal
— A caracola de Pedra, Pedro Díaz
— Asociacións ecolóxicas de Vigo
— A Porta do Sol-Elduayen (Vigo)
— Revistas galegas

— Castelao
— Diálogos no tempo
— Marqués de Montesacro
— Historia de Galicia
— Historia de Afonso Henriques
— Revista *Cuadrante*
— A explotación dos recursos mariños na época romana no noroeste da Península Ibérica

FEBREIRO

— Os suevos
— Revistas galegas
— Antonio Palacios
— Pontevedra: a verdadeira orixe de Cristóbal Colón
— Historia de Portugal
— Nacionalismo galego (Villar Ponte)
— Os Güemes (xenealoxía medieval)
— Bolboretas de Galicia
— Castelao
— Camiños a Santiago
— Novela curta galega
— Maside
— Ramón Otero Pedrayo
— Novas Penzol
— Arquivo fotográfico Ramón Otero Pedrayo

MARZO

— Bernardiño Graña

— Illa de San Simón

— Baiona nos tempos do Catastro de Ensenada

— Contos populares de Lugo

— *Arredor de si*, de Otero Pedrayo

— Constitución de Portugal

— Os suevos

— Beade medieval

— Portugal na Idade Media

— Revistas galegas

— *Femeninas*, de Valle-Inclán

— Don Afonso Henriques

— Sociolingüística

— Programa radio sobre O Condado, As Neves e Ponteareas

XULLO

— Correspondencia Manuel Rodrigues Lapa

— Ramón Cabanillas

— Xenealoxías de Galicia

— A explotación dos recursos mariños na época romana no noroeste da Península Ibérica

— Contidos do Arquivo Álvarez Blázquez

— Alemaña en Otero Pedrayo

— Xoana Torres

— José Rodejas, matemático

— Correspondencia de Xosé María Álvarez Blaźquez

— Domingo Fontán

AGOSTO

— Santiago de Compostela

— D. Santiago de la Braña

— Tarxetas postais Ramón Otero Pedrayo

— Institucións económicas viguesas século XX

— Xohán Xesús González: un precursor

— Prólogo reedición *Leria*

— Familia os “Guemes” (Santander)

SETEMBRO

— Os Nadais galegos

— José Rodríguez González, matemático, astrónomo

— Prólogo da reedición de *Leria*, de Vicente Risco

— Documental *A poeta analfabeta*

— Revistas galegas

— Catalanismo e galeguismo antes da guerra civil

— Poesía rescatada de Álvaro Cunqueiro

— Historias de Lugo

— Arte galega

— Vigo a través da historia

— Sobre o discurso oral en galego

— *Estudios mindonienses*

— Xohana Torres

— Celso Emilio Ferreiro

— Sociedade de Vigo en el siglo XX

— Roig e outros apelidos catalány

OUTUBRO

— Felipe Bello Piñeiro

— As mulleres do Couto de Rubillón
— Franquismo e discursos territoriais
— Cemiterio de Pereiró
— Usero Torrente
— Beade medieval

NOVEMBRO

— Panxoliñas
— Coalición galega
— O Levantamento de 1846
— Xenealoxías galegas
— A recepción do europeísmo na Galicia do primeiro franquismo

DECEMBRO

— Tranvías de Vigo
— Correspondencia entre Ramón Baltar Domínguez e Ramón Otero Pedrayo
— Sección local de Vigo
— Topónimo Maradona en Galicia (Lugo)
— Historia do PCE en Galicia
— Mosteiro de San Clodio do Ribeiro
— Fortalezas medievais na antiga provincia de Tui
— Investigación sobre un medio de proximidade: a revista *La Propaganda*
— Árbores do parque do Castro de Vigo
— Sobre o folclore galego
— Cartas de Emilia Pardo Bazán
— Teses e traducións sobre Álvaro Cunqueiro

XII. PERSOAL: CONTRATOS E PRÁCTICAS

Os alumnos Olalla Blanco Crespo e Luís Yáñez Vicente, do grao en Historia da Universidade de Santiago de Compostela, realizaron dende o 28 de xaneiro 80 horas de prácticas na clasificación do fondo de arquivo Avelino Pousa Antelo.

O noso arquiveiro durante tantos anos, Benito Ramírez Abal, puido incorporarse o 8 de xuño grazas a un contrato por acumulación de tarefas de seis meses do Concello de Vigo.

Xavier Fernández Nogueira seguiu colaborando connosco.